

## NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dien et mon droit.

VRIJDAG, 15 DECEMBER.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 1,00; voor de buitenstellen f 6,00, franco door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

Advertentien van 20 regels en daar beneden worden tegen f 1,00 geplaatst; meer dan 20 regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegerecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatselijke meer.

AMSTERDAM, 12 December.

Wij hebben niet ten onrechte gezegd, dat de heer van Zuylen van Nyevelt in de zitting van Dingsdag eene redevoering heeft uitgesproken, die het openement van den dag was; want in de zitting van Woensdag nog waren al de sprekers onder den invloed dier briljante improvisatie, die, hoewel zij het ministerie niet heeft gezuiverd van verdiende verwijtingen, ten minste levendig de noodzakelijkheid heeft doen beseffen, dat het ministerie moest worden behouden. Er is in de zitting van gisteren (Woensdag) niet één spreker geweest, die zich niet verplicht heeft geacht den wensch te uiten, dat het gansche ministerie staande blijft.

De heeren Westerhoff, Baud, Borret, de Lom de Berg en Gevers van Endegeest, die achtereenvolgens het woord bekamen, waren het allen daaromtrent eens, dat zij het ministerie niet wisten in gevaar brengen. En de heer Donner verklaarde, dat hij daarom de begroting door hem in eene vorige zitting afgekeurd, zou aannemen.

De heer Westerhoff, die tot de ministeriële partij behoort, was weinig tevreden met de begroting. Men was het duidelijk, dat daarop met eenigen goeden wil nog gemakkelijk enige tonnen gouds waren te bezuinigen. Dat is jammer, dat hij zijn recept van bezuiniging niet heeft medegedeeld. Het ware dan mogelijk geweest de proef te nemen in hoe verre de overtuiging van den heer Westerhoff aan de Kamer ware mede te deelen. In alle geval vordert hij eene betere verdeling van lasten; hij vindt in die verdeling een steun in den heer de Lom de Berg, die de begroting van inderleer zal verwerpen, als hem het vooruitzicht niet wordt geopend, dat weldra de accijns op het geslacht, het gemaal en de brandstoffen zal worden afgeschaft.

De heer Baud geeft zich het genoegen, om den Staat onzer finantien als minder gunstig te doen voorkomen, ten einde de regering het verwijt te kunnen doen, dat haar financieel karakter slordig is. De beweegreden, waarom de heer Baud de finantien der regering slordig vindt, bestaat daarin, dat onze middelen zonder de Oost-Indische baten niet voldoende zijn, en steeds nieuwe uitgaven noodzakelijk zijn geacht en zullen worden geacht, zonder dat daaraan evenredige bezuinigingen zijn voorgesteld. Als wij dat alles toegeven, dan vinden wij daarin niet het recht om de regering slordig te noemen. En in alle geval thans minder dan de heer Baud is gerechtigd om het der tegenwoordige regering lastig te maken met de kwestie van bezuiniging, waarmee het bestuur, waarvan hij zeer lang een voorman in lid is geweest, zich weinig heeft opgehouden. Als de heer Baud dan toch over bezuinigingen spreken wilde, dan zouden wij gaarne hebben gezien, dat hij, die meer dan iemand met onze koloniale zaken bekend is, hadde aangewezen wat er in den Oost op eene begrooing van 70 millioen nog zou te bezuinigen zijn.

De heer van Hoëvell heeft niet nagelaten het woord voor de regering tegen den heer Baud op te nemen, en het kon hem niet moeilijk vallen aan een ieder te bevestigen, dat het den heer Baud niet past, om het tegenwoordige gouvernement de les op te zeggen. De spreker uit Leenwarden drong er zeer op aan, dat de regering toch hare toevlugt nemen zou tot schuldgeving, als het eenige middel om onzen finantielen toestand te verbeteren. Het had hem bevreemd, dat het ministerie in zijn antwoord op het verslag al de daarvoor aangewezen middelen als ongeschikt had van de hand gewezen. Hij bleef desniettemin staande twee middelen aan de aandacht der regering aanbevelen, den verkoop der Banca-Tinminnen en dien van woeste gronden op Java. Overigens hoopte hij ten slotte, dat het gouvernement ook op de koloniale begrooing een paar millioen zou weten te sparen.

De heer Luyben zal het ministerie ondersteunen, maar schijnt het hoofdstuk van binnenlandsche zaken niet te zullen aannemen, dan tenzij daarin wordt opgenomen zijn amendement, waarbij aan het instituut voor doofstommen te St. Michiels-Gestel een subsidie van f 2000 wordt vloeend. Wij vertrouwen dat het voorstel van den heer Luyben ingang zal vinden. De minister, in

zijn antwoord in het verslag, heeft beweerd, dat de finantien van het instituut gunstig staan, en vreesde dat de vergunning van eene toelage de particuliere liefdadigheid zal doen verslaauwen. Als de minister daarvan zoo zeer overtuigd is, waarom trekt hij dan ook de toelage voor Groningen niet in? Wij zien overigens in den gunstigen toestand van de finantien van het instituut te St. Michiels-Gestel geene reden om de aangevraagde hulp te weigeren; dewijl uit gebrek van de benodigde fondsen veel wordt achtergelaten, wat tot meerderen bloei van het instituut noodzakelijk is.

De heer Luyben brengt daarenboven nog ter sprake de kwestie van de kerkelijke organisatie voor de Katholijken. De spreker uit 's Bosch heeft acte genomen van de verklaring der regering bij § 179 van haar antwoord op het verslag, waarbij zij zegt te willen, »dat de »katholieke» Kerk, even als ieder ander kerkgenootschap hier te lande, hare aangelegenheden op het kerkelijk terrein zelve regelt.» Maar hij heeft daarbij tevens de verklaring gevraagd van de woorden, die de regering daarop laat volgen, als zij zich het grondwettig recht voorbehoudt toe te zien, »dat de openbare orde »en rust door de daar te stellen kerkelijke organisatie »niet wordt gestoord.» De heer Luyben heeft terecht opgemerkt, dat het grondwettig recht der regering zich bepaalt bij het verhinderen van openbare godsdienst, dat is van godsdienstoefening op straat, waar die de rust zou kunnen verstoren, maar dat er in de grondwet geen sprake is van kerkelijke organisatie, die zou kunnen worden verhinderd op grond dat eenige fanatieken daarom de rust zoude willen verstoren, gelijk zulks op dit oogenblik plaats heeft in Engeland tegen den kardinaal Wiseman. De heer Luyben vertrouwt, dat indien bij ons ter gelegenheid van eenige kerkelijke organisatie eenige ongeregeldeheid ontstaan mogt; de regering dan haren plicht vervullen zal met de onruststokers te straffen. Hij verwacht dat de regering zich daaromtrent duidelijk zal verklaren. Indedaad, de behoefte bestaat dat de regering zich verklaart. De uitdrukkingen, waarvan de regering zich heeft bediend, zijn zeer duister en schijnen geschreven met het doel om eene interpretatie te wettigen, die geen steun vindt in de Grondwet en voor de Katholijken haatelijk en ondragelijk is. De Noord-Brabander van heden protesteert daartegen nadrukkelijk en met alle regt. En wij vereenigen ons met den heer Luyben om eene verklaring uit te lokken, die allen twijfel omtrent deze ons eens zoo gewichtige aangelegenheid moet weg nemen.

Na den heer Luyben treedt de heer van der Linden, een der vrienden van het ministerie, op, om den toestand der partijen in de Kamer te schetsen, en daaruit motieven te putten tot verdediging der regering. Hij wordt daarin ondersteund door den heer Hugenholz. Maar beiden werpen geen nieuw licht over de kwestie, en geven slechts aanleiding tot een protest van den heer van Goltstein, die beweert, dat er behalve de drie partijen door den heer v. d. Linden aangegeven, nog eene vierde bestaat, waartoe hij behoort. De heer v. d. Linden had gezegd, dat er was eene anti-revolutionnaire partij, eene gewijzigd houdende, en eene ministeriële partij. De heer van Goltstein meent nu, dat er ook nog eene grondwetsherzienings-partij is, waartoe hij behoort, en die de herziening der grondwet, gelijk zij thans bestaat, zonder en dikwerf tegen den heer Thorbecke heeft tot stand gebracht. Wij nemen de vrijheid op te merken, dat dewijl de grondwet nu reeds twee jaar geleden is herzien, en door hem en de zijnen eene nieuwe herziening niet wordt gewenscht, de partij alzoo is vervallen en zich oplost in de andere partijen. Men heeft toch geene partij zonder doel.

In den loop der zitting heeft de heer van Hall het woord gevraagd, in de eerste plaats om te constateeren, dat de door hem geleverde cijfers niet zijn wederlegd, en dat het alzoo moet worden geacht te zijn bewezen, dat in het ministerie van binnenlandsche zaken in plaats van bezuiniging, lerscht eene neiging tot vermeerdering van uitgaven. In de tweede plaats heeft de heer van Hall zijne goedkeuring willen geven aan de beginselen in de vorige zitting door den welsprekenden woordvoerder van de regering, den heer van Zuylen van Nyevelt blootgelegd. De Spreker uit Rantlo

had gezegd: »Men zal mij vragen: welke is dan de rigting van dit bewind? Ik zal die rigting kort en duidelijk schetsen: geen volks-sovereiniteit! geen democratie! geen algemeen stemrecht! Maar de constitutionnele monarchie, de uitvoering der grondwet; niets meer, maar ook niets minder.» De heer van Hall hoopt dat de regering zich daarmede rond en duidelijk zal vereenigen; en noodigt bepaaldelijk den minister van binnenlandsche zaken uit zich daaromtrent te verklaren. Hij verwacht daarvan, en wij met hem, dat daardoor een eind zal worden gemaakt aan veler wantrouwen, en eene toenadering in de Kamer zal worden bevorderd, die voor allen in het belang van het vaderland wenschelijk is.

## DUITSCHLAND.

VI.

Wij eindigden ons laatst opstel met te zeggen dat de Klein-Duitsche Raad van Bestuur, die het uitlooiel was van de constitutie door den Driekoningenbond ontworpen, niet in het minste geneigd scheen zich, ten gevolge van de instelling der interimaire bondscommissie, voor eene wijle te laten wegdekken, ten einde het interim niet te bemoeijelijken in zijn streven, om de overeenstemming met de Duitsche vorsten, de prinselagen vast te stellen daarop eene goede verstandhouding der Duitsche vorsten en volkeren tot stand zou kunnen worden gebracht. Toen immers Pruisen zijne overeenkomst met den keizer van Oostenrijk ter kennis bracht van dien Raad van Bestuur, schonk die Raad wel zijne goedkeuring aan deze overeenkomst, doch, als wilde hij vooraf reeds alle pogingen door het interim in het werk te stellen, vrijdeden, bepaalde hij te gelijktijd, dat de verkiezingen voor den aanstaanden Rijksdag, waar het constitutie ontwerp van den Driekoningenbond in discussie zou genomen worden, ten spoedigste behoorden te worden uitgeschreven. Daar wordt niet veel scherpzinnigheid toe gevorderd om te begrijpen, welke geheime bedoeling men had bij deze laatste bepaling. Door nood gedwongen, had men er in toegestemd, voor den tijd van een half jaar in overleg met Oostenrijk te handelen. Het kwam er nu slechts op aan zich dien tijd ten nutte te maken, om, middelerwijl men den schijn had met Oostenrijk gemeenschappelijk te arbeiden aan het herstel van Duitschland, aan den Driekoningenbond eene volkomene uitvoering te geven, en de thans reeds door de Klein-Duitsche vorsten goedgekeurde constitutie ten volle in 't leven te roepen. Dan ware *à la barbe* van Oostenrijk, onder den scepter van Friedrich Wilhelm, Klein-Duitschland gegrondvest, en er mogt dan gebeuren wat wilde, men was dan sterk genoeg door de krachtige aansluiting van het verbondene Noord-Duitschland, om de uitbarsting van Oostenrijks grauschap niet te duchten te hebben. Friedrich Wilhelm schaamde zich dus niet op dat oogenblik een dubbel spel te spelen, waarvan het eene het andere moest bedekken. Met Oostenrijk wendde hij voor te arbeiden aan het herstel van gansch Duitschland, ten einde Oostenrijks aandacht van zijnen eigentlichen arbeid, die de vestiging van Klein-Duitschland ten doel had, af te leiden. Om Oostenrijk nog meer ten aanzien van zijne eigentlijke bedoelingen te verblinden, werd de bekende, ons raadselachtige, generaal v. Radowitz met den heer Böttlicher, voor Pruisen, naar Frankfort gezonden als interimaire bondscommissaris.

De bedoeling van Friedrich Wilhelm, of, zoo men wil, van den Raad van Bestuur, was echter niet behendig genoeg gemaskeerd geworden, om niet spoedig begrepen te zijn — en eenmaal begrepen, kon het niet uitblijven of zij moest tot de grootste onaangenaamheden aanleiding geven. Oogenblikkelijk schijnen de Koningen van Hanover en Saksen haar gevat te hebben. Naar verlijks was er sprake van de bijeenroeping van een Rijksdag, op hetzelfde oogenblik dat Pruisen met Oostenrijk gemeenschappelijke pogingen in het werk wilde stellen voor het herstel van Duitschland, of zij protesteerden tegen zoo lakenswaardig eene dubbelhartigheid. Hun protest bleef echter zonder effect; doch strekte ten eersten teken der inwendige verdecktheid van de

voornaamste leden van den Driekoningenbond. Nog eene andere daad van Pruissens zijde moest aan die verdeeldheid nieuw voedsel geven, de opname namelijk der beide Hohenzollern (Hohenzollern-Hekkungen en Hohenzollern Sigmaringen) in Duitschland. Deze territoriale uitbreiding van Pruissen wekte den levendigsten weerzin bij zijne beide voornaamste bondgenooten, die daarin een nieuw bewijs vonden van Pruissens verlangen van zich slechts te versterken ten koste van zijne bondgenooten. De betuiging van dien weerzin mogt echter niets in Pruissens handelswijze veranderen; en zoo werd Saksen er toe gebragt den 17 November 1849 den Driekoningenbond te verlaten.

Hierbij bepaalden zich echter de teleurstellingen van Pruissen niet. Terwijl Saksen den bond verlaat en daardoor den bond aanmerkelijk verzwakt, treedt daar andermaal Oostenrijk, die oude spelbreker van Pruissen, op, om van zijnen kant mede te protesteren tegen den, door den *"Verwilligungsrat"* van den Driekoningenbond ongeschreven Rijksdag. Zoolang die Riad geen begin van uitvoering had gegeven aan zijn besluit te dezen opzichte, liet Oostenrijk begaan; doch van het oogenblik dat hij Erfurt als de plaats der zamenkomst van den Rijksdag, en den dag bepaald had, waarop de verkiezingen voor dien Rijk-dag zouden plaats hebben (31 Januarij 1850), van dat oogenblik moest Oostenrijk handeldend tusschen beide treden, opdat men weten zou dat het volstrekt niet de *dupe* was van het dubbelzinnig spel, dat daar gespeeld werd.

Ditmaal evenwel scheen Pruissen besloten te zijn door te gaan, in spijt van de protesten van Oostenrijk, waarvoor het tot dusverre steeds geweken was, en er zich niet aan te willen storen. Friedrich Wilhelm kon ook moeilijk anders. In plaats toch dat het *Interim* tot niets geleid had en Pruissens Koning, tegenover de werkeoosheid van het *Interim*, Klein-Duitschland krachtig aan zijnen troon zou verbonden hebben, vertoonden zich, integendeel, in den Engeren Bond steeds duidelijke sporen van verdeeldheid; had Saksen zich daar reeds aan onttrokken, en was Hannover's sympathie meer dan twijfelachtig geworden en had er, op het eigen oogenblik, onder de impulsie van Oostenrijk, eene innige verstandhouding plaats gegrepen tusschen Beijeren en Württemberg, welke beide zich met Saksen zochten te verstaan, en tot welke met elken dag Hannover meer en meer scheen over te hellen. Het vereenigingspunt dezer drie koninkrijken was een tegenstrijdig punt van constitutie, door Beijeren het eerst voornitgezet, doch dat vooraf de onverholen goedkeuring van Oostenrijk had weggedragen. Tegenover den eenen Engeren Bond ontwikkelde zich dus in Zuid-Duitschland een andere Engere Bond; en wilde Pruissen niet, dat door dien Bond de trouw zijner verbondene Vorsten nog meer in gevaar gebragt werd, dan mogt het niet langer werkeloos blijven, en moest het onmiddellijk er toe overgaan zijn Klein-Duitschland definitief te grondvesten.

De eerste daad, welke geacht werd daartoe te zullen leiden, was de beëdiging der constitutie door Friedrich Wilhelm op den 6 Februarij 11. Merkwaardig zijn de woorden door hem bij die gelegenheid uitgesproken. De warmste dankbaarheid spreekt zich daarin uit voor de ministers, die hem behulpzaam zijn geweest in het tot stand brengen van zijn grootsch ontwerp; nimmer zal hij vergeten hoe groot zijne schuld aan hen is, en nimmer *insgelijks* zou hij dedoogen, dat de kracht in het minste *verzwakt* werd van den band, die thans om de verbonden Staten van Noord-Duitschland geslagen was. Zoo sprak Friedrich Wilhelm den 6 Februarij 11; in October daaraanvolgende werd hij met den Keizer van Oostenrijk voor de regthank van den Keizer van Rusland naar Warschau opgedaagd, en moest hij daar het voorstel doen, met eigen handen den Engeren Bond te verbreken en het verlangen uitspreken, dat er vrije conferentien zouden gehouden worden, waar alle Deutsche Vorsten, uit de volheid van hunne herkegen magt, zich zouden trachten te verstaan over het herstel van Duitschland. Belagenswaardige Friedrich Wilhelm!

Na de beëdiging van de Rijksconstitutie, had men er thans toe over te gaan haar aan de goedkeuring van den Rijksdag te onderwerpen, die, gelijk men weet, tegen de eerste dagen van April 11 te Erfurt was bijeengeroepen. Voor dat hij bijeenkwam, had echter de Engere Bond nog een gevoeligen slag te verduren, de uit-treding namelijk van Hannover uit den Driekoningenbond. Hannover gaf voor in hoog ernstige taal, geërgerd te zijn over de dubbelhartige politiek van Pruissen, dat zich verbonden had, door het orgaan van het *Interim*, in overeenstemming met Oostenrijk te handelen, en zich desniettemin gedroeg, alsof het ten overstaan van Oostenrijk door geene de minste overeenkomsten gebonden was. Zoo bepaalde zich derhalve de representatie te Erfurt tot de vertegenwoordigers van Pruissen en van een 27tal van Noord-Duitsche potentatjes, die gezamenlijk wel over 5 of 6 millioen zielen regeeren!

Nog in een ander opzigt was het personeel van den Erfurter Rijksdag merkwaardig. Hij bestond uit twee Huisen: een zoogenaamd Hooger- en een zoogenaamd Lagerhuis; het eerste het *"Statenhuis"*, het andere het *"Volks-*

huis" geheeten. Het eerste bestond uit 58, het andere uit 175 leden. In het eerste nu hadden zitting 52 ambtenaren, waaronder 5 professoren; in het Volkshuis 139 ambtenaren en daaronder 22 professoren. Men behoefde geen Oedipus te zijn om te raden, welke de eindstemming zou zijn van dien Rijksdag.

De werkzaamheden van den Rijksdag waren spoedig ten einde gebragt. Bij den eigenaardigen geest, die zijne leden bezielde, was dit vooraf te voorzien. Men wilde een eenig Duitschland hebben, hoe dan ook; men moest en men zou aan Friedrich Wilhelm eene zekere opperheerschappij verzekeren, hoe luttel dan ook. Aardig, en uit dien hoofde alleziens mededeelingswaardig zijn de *uitdrukkingen*, waarin het besluit van den Rijksdag vervat is. 't Was eigentlijk het voorstel van von Patow, dat, na eerst in het Volkshuis met 125 stemmen aangenomen te zijn, den volgenden dag, in zijn geheel, door het Statenhuis geadopteerd werd. Het strekte tot

1°. aanneming en *bloc* van al de aan het Volkshuis tot aanneming der constitutie gedane voorstellen;

2°. tot aanbeveling van al de voordragten ter herziening door de commissie uit het Volkshuis gedaan; en

3°. tot eene insgelijks *uno actu* te geven verklaring, dat de constitutie slechts van kracht zal zijn en gepromulgeerd zal worden MET de voorgeslagene veranderingen (alle of enkele); indien de regeringen die adopteerd; of ZONDER die veranderingen, indien ze door de regeringen niet aannemelijk mogten bevonden worden.

Door die en *bloc* aanneming der constitutie kwam den 13 April 11. het Duitse Ruk, het Tweede binnen den tijd van een jaar, ter wereld!! Het was, als men zegt, een *parti pris* geweest van den Rijksdag; het wilde, het zou en het moest een *Duitsch Rijk* op de been helpen. Burger in zijn bekende romance, eindigt elke stroof met de regel: *"Hurra! die Todten reden schnell!"* als van zelfs komt ons die regel voor den geest bij het aanstippen van de handelingen van den Erfurter Rijksdag! Handelingen als de zijne — men mag twifelen of ze van een gezond organisme getuigen. Daarenboven, nauwelijks had hij zijn woord gesproken, of het graf ontsloot zich voor zijne voeten, om hem in te zwelgen en nimmermeer iets van hem te doen hooren!

Men had echter wel reden gehad aan de verrigtingen van den Rijksdag den meest mogelijken spoed bij te zetten. Het was reeds April toen hij bijeen kwam; den 30 van die maand eindigde het *Interim*, en voor dien tijd wilde Pruissen immers zijn Deutsche Rijk gevestigd hebben! Wat evenwel baatte het aan Friedrich Wilhelm? Niets anders dan dat hem eene reeks van nieuwe vernederingen ontsloot!

De verkiezing van een lid der Tweede Kamer in het distrikt Tilburg, ter vervanging van den heer J. Mutsaers, die tot lid van den Hoogen Raad is benoemd, is op den 19 dezer bepaald. Als kandidaten worden genoemd Mr. L. A. Lichtenvelt, oud minister en gewezen lid der Eerste Kamer, Mr. P. Gouverneur, oud lid der Tweede Kamer, en Mr. H. H. van Baar, lid der Prov. Staten van Noord-Brabant.

Men leest in de Pruisische staats-courant het volgende Koninklijk besluit ondertekend door het geheele staats-ministerie:

"Nadat door eene getroffen overeenkomst met het Keizerlijk Oostenrijksche gouvernement de redenen zijn uit den weg geruimd, welke op 6 November aanleiding gaven tot mijn bevel om het geheele leger mobiel te maken, zoo draag ik aan het staats ministerie op, om de verdere maatregelen, die nog worden uitgevoerd om het legerkorps op den oorlogsvoet te brengen, te slaken en langzamerhand de troepen weder op den vroegeren stand te verminderen."

De *Deutsche Reform* laat daarop volgen, dat de Oostenrijksche regering op hetzelfde oogenblik hare toerusting staken en met de vermindering van het leger een begin maken zal.

Alle vrees voor oorlog schijnt dus te zijn verdwenen.

De tijd naderd dat de goede, de nuttige pers ons weder met een gewenscht voortbrengsel zal verblijden. Wij bedoelen de *Echo Universel de la Presse Catholique* welke met 1 Januarij stellig in het licht zal verschijnen. Wij moeten die onderneming toejuichen om het dubbele doel dat daarmede beoogd wordt, namelijk: de mededeeling aan onze landgenooten van eene bloemlezing uit de merkwaardigste voortbrengselen der katholieke pers van het Buitenland, en de hekendamaking onzer teleurstellingen, onzer verwachtingen, onzer verkregen regten en onzer pogingen om die te handhaven, aan allen, wien in dat Buitenland het hart hoog voor het Katholicismus slaat. Wij hebben helaas nog zooveel te vreezen, zooveel nog te strijden, en die strijd schijnt nog zoo langdurig te kunnen zijn, dat het ons niet vrijstaat eenig middel onaangewend te laten, om voor dien strijd krachten te verzamelen; dat nu de sympathie van het Buitenland ons ook voor een gedeelte zoo-

danige kracht toevoegt, zulks ligt buiten kijf en wordt door de ondervinding gestaafd. Wij beschouwen het daarom als een dure plicht, voor wie den loop der gebeurtenissen aandachtig gadeslaat, de uitgave van een blad als de *Echo* door zijne intekening te bevorderen, en deszelfs verbreiding uit al zijn vermogen begunstigen.

Naar wij vernemen, is in eene op 9 December alhier gehouden buitengewone algemeene vergadering van het Koninklijk Nederlandsch Instituut gehandeld over de voorstellen tot reorganisatie dezer instelling, welke door Z. Exc. den minister van Binnenlandsche Zaken waren aangeboden, en waarvan in de memorie van antwoord op de begrotingswetten aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gesproken wordt. Na gehouden debatten zijn de beide ingediende voorstellen met eenpartige stemmen verworpen.

Ten gevolge der laatste volkstelling en de daaruit voortgevoelde statistieken, zullen de laatste voortaan door de gemeente-besturen moeten bijgehouden en aan de commissarissen des Konings in de provincien de mutaties telken jare ingezonden worden. Zullende er ten dien einde in iedere provincie een bijzonder bureau voor de statistiek der bevolking moeten worden daargesteld.

Voor onderscheidene regementen, die gebrek aan vrijwilligers hebben, zijn tot dienstverrigting de met groot verlof zijnde plaatsvervangers in werkelijke dienst opgeroepen.

De Staatsraad, Commissaris des Konings in de Prov. Noord-Holland, brengt ter kennis van de belanghebbenden, dat de groote jagt met 31 Dec. a. s., met zons-ondergang zal zijn gesloten. Wordende de belanghebbenden tevens verwittigd, dat bij vervoer van wild naar provincien, waarin de jagt bereids mogt gesloten zijn, de houtvesters zijn gemagtigd om consent-biljetten tot vervoer af te geven, geldig voor den tijd, welke door hen tot dien vervoer noodig zal worden geoordeeld.

Z. M. heeft in plaats van G. N. Mulier, tot lid der commissie voor een nader onderzoek naar de doelmatigheid en uitvoerbaarheid der indijking en droogmaking van de Lauwerzee, benoemd den heer D. M. Mellema, lid der Provinciale Staten van de provincie Friesland.

Men meldt ons uit Ouddorp dat de opbrengst der meekrap in Zeeland is geweest als volgt: per bunder 3jarige circa 1900 Ned.  $\text{fl}$ ; dito 2jarige circa 1600 en 1jarige 1400 Ned.  $\text{fl}$ , hetgeen over het algemeen voor eene niet zeer gunstige opbaengst gerekend wordt. Door de gunstige weersgesteldheid staat het winterkoren en het winterzaad zeer voordeelig te velde. (N. R. C.)

Drie onbedreven jongelingen zich te Arnemuiden wilstende verlustigen in de jagt, trof een hunner, bij het overreiken van het geweer over de sloot, het ongeluk, dat het afging en hem eene verschrikkelijke wond in de regter borst toebrengt, waardoor hij onmiddellijk dood ter aarde nederstortte.

"Niets gaat, als ik reizen moet, hoven de stille en evenredige jaagschuit" zegt menig liefhebber van het oude, "daarin zit ik veilig." Dat men echter daarmee ook averij kan belooopen, ja schipbreuk lijden, blijkt uit het volgende: Gisteren avond tusschen 5 en 6 uur is eene der jaagschuiten, die van Sneek op Leenwarden v. v. varen, komende van gemelde stad, nabij de Dijk door een haar tegenkomend, met boter beladen, schip aanzeild en in den grond geboord. Schippers en passagiers zijn gered; maar, daar de jaagschuit diep geladen was, en onder anderen ook eene partij lijnzaad in had, zal de schade zeker aanmerkelijk zijn. (Sn. C.)

Aan de redevoering van den heer Luyben, in de zitting van gisteren, ontleenen wij het volgende omtrent de Kerkelijke organisatie:

"Hij heeft met genoegen gezien, dat de Regering de ruimste en mildste uitlegging der Grondwet, betreffende de vrije uitoefening der Godsdienst, bedoelt. Hij zegt haar daarvoor dank. Hij vertrouwt dan ook dat de laatste twee regelen, in de Memorie van Beantwoording op het 2de Hoofdst., geest voorbehoud zullen bevatten, dat niet in de Gwt. gelegen is, dat namelijk aan den Staat de zorg is opgedragen toe te zien, dat de openbare orde en rust door de daar te stellen Kerkelijke organisaties niet worden gestoord. — De Gwt. heeft alleen op het oog de openbare Godsdienst-oefening, welke tot rustverstoring aanleiding zou kunnen geven, doch geenszins rustverstoring door Kerkelijke organisatie. Welke invloed kan het op de wet hebben, of de Katholijken door een apostolischen vicaris of door bisschoppen bestaand worden? Die woorden in de Memorie van Beantwoording zijn dus overbodig. De Gwt. omschrijft de regten en verplichtingen der Regering, en er kan hier dus aan geen voorbehoud gedacht worden. Of heeft men wellicht op het oog gehad den Kardinaal Wiseman, Aartsbisschop van Westminster, en de ongeregeldeheden in Engeland voorgevallen. De Regering zou in



dat geval de onruststokers straffen en dit niet verhalen op een bedienaar der Godsdienst, die er geen schuld aan zou hebben. — Spr. herhaalt het: waartoe dit voorbehoud? Hij doet zulks, ter geruststelling der Katholijken buiten deze Kamer, die de Memorie van Beantwoording mogien lezen. Hij verwacht een geruststellend antwoord van de Regering, en dan zullen alle verkeerde denkbeelden weggenomen worden."

#### Voorgestelde amendementen op de staatsbegroting voor 1851.

De heer Zijlker stelt voor, artikel 3 van Hoofdstuk III der staatsbegroting voor 1851 te veranderen en hiervoor in plaats te lezen als volgt: Artikel 5. Tractementen en bezoldigingen van het personeel der gezantschappen f 172,694.00.

De heer Luyben stelt voor, als amendement op het Vde Hoofdstuk der staatsbegroting, afdeeling VIII, na artikel 62 te stellen: Artikel 62a. Subsidie aan het instituut voor doofstommen te St. Michaels-gestel f 2000.00; vervolgens het totaal cijfer der afdeeling te brengen op f 515,080.00.

## BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

### FRANKRIJK.

PARIJS, 10 Dec. De Wetgevende Vergadering be- raadslaagde heden over een voorstel van den heer Bou- hier de l'Ecluse, met het doel om de huwelijken tus- schen onvermogenen gemakkelijker te maken en hunne natuurlijke kinderen te wettigen. De discussie werd tot een nader te bspalen dag vedaagd. De zitting was overigens geheel gewijd, aan de voorlezing van een zeer uitvoerig rapport van den heer de Montalembert, over een voorstel van den heer d'Olivier, waarbij de stip- tie vierung van den Zondag werd voorgeschreven. Dit rap- port, hetwelk tot de aanneming van het voorstel con- cludeert, zal gedrukt en rondgedeeld worden.

Het rapport van den heer de Montalembert is dubbel merkwaardig wegens de verhevene denkbeelden die daarin zijn uitgedrukt, en de schitterende hoeda- nigheden van den stijl; het werd dan ook door de meerderheid der Vergadering met zichtbaar genoegen aangehoord. De beleedigingen die hem van de linker- zijde werden toegesnaauwd, en het woord *Jezuit*, dat men hem als een scheldwoord toeweest, getuigen van eene andere zijde dat de heer de Montalembert volko- men is geslaagd en dat zijne redevoering haar doel niet heeft gemist.

— Heden was het, gelijk men weet, de verjaardag der verkiezing van den President der Republiek, doch het is opmerkelijk dat deze dag geenszins als een feestdag is gevierd geworden, en dat alle werkzaamhe- den haren geregelden voortgang hebben gehad. Men weet slechts van een feestmaal op het Stadhuis, en dat de *Moniteur* eene zeer groote lijst van benoemingen be- vat tot ridder van het Legioen van Eer.

Het *Bulletin de Paris* doet ook die buitengemeene stilte opmerken en zegt: »Parijs viert den 10 Decem- ber niet met eene algemeene volksvreugde. Men ont- steekt geen kruid noch lampions op dezen verjaardag. Parijs verandert niet van uiterlijk aanzien, maar ver- genoeft zich met aan het werk te blijven en in stilte de rust te genieten, die de 10 December aan de werk- plaatsen, aan den eigendom, aan de kapitalen en aan den handel, gegeven heeft. Bijaldien arbeid, orde en welvaart van een volk het schoonste feest zijn, dat het ter eere zijner regering kan aanbieden, dan wordt de instelling der regering van den President, te Parijs en door geheel Frankrijk, inderdaad op eene waardige wijze gevierd."

— De President der Republiek heeft den gemeente- raad van Auxerre ontbonden; ook heeft de President de ontbinding bevolen van genootschappen tot onder- lingen bijstand gevestigd te Chaumont en te Langres, omdat deze genootschappen de voorwaarden eener onder- linge maatschappij van weldadigheid niet vervulden.

Hugnet, lid van de regtbank te Nantes, beschuldigd van met een aantal met kielen gekleede democraten eene openlijke hulde te hebben bewezen aan Victor Mangin, hoofdredacteur van de *National de l'Ouest*, toen deze de gevangenis verliet, is door het hof van appel te Nantes veroordeeld tot eene berisping met censuur.

— Men zegt dat van de leening van 10 millioen, door Mazzini geopend in het belang van de zaak der demagogie, en waartoe de Anglikaansche geestelijkheid voor een groot gedeelte heeft ingeschreven, eene som van 500,000 francs voor Frankrijk is bestemd, en dat een comité van drie leden is verkozen om die som ter bevordering van de genoemde zaak te verdeelen.

— Een aantal jonge Ieren zijn te Parijs aangeko- men om er hunne theologische studien te voltooien. Onder hen bevindt zich een jongeling behoorende tot het geslacht van O'Connell.

### ENGELAND.

LONDEN, 9 Dec. Ons gouvernement heeft eene com- missie benoemd om eene wet op de echtscheiding te be- arbeiden. Zij bestaat uit de Lords Campbell, Beau-

mont en Redesdale, Dr. Lushington en de heeren Wal- pole, Dage Wood en Bouverie, leden van het Huis der Gemeenten.

— Men wil hier weten, dat de Fransche regering voornemens is om den dubbelen geldstandaard af te schaf- fen en zilver tot den eenigen wettelijken standaard te verklaren. Men denkt dat dit geschiedt om de groote hoeveelheid, die bij de bank van Frankrijk ligt, te vrij- waren tegen depreciatie.

— De Anglikaansche bisschop van Londen heeft aan de aartsdiakenen van Londen en Middlesex bevel ge- geven om alle Anglikaansche kerken te bezoeken, waarin men vermoedt dat Roomsche ceremonien worden ver- rigt en om aan Z. Hoogw. verslag te geven van alle afwijkingen van de vormen of plegtigheden van den Angli- kaanschen ritus.

— Te Harwich, Slough, Story, Stratford enz., zijn meetings gehouden ter zake van de pausselijke Breve.

— De *Observer* herinnert, dat sedert den dood van Kardinaal Wolsey, 1530, slechts 10 Engelschen met de kardinaals-waardigheid zijn bekleed, t. w. Fisher 1535, Pole 1536, Peyto 1557, Allen 1587, Howard 1675, Erskine, York en Welb 1830, Acton 1842 en Wiseman 1850.

— Zondag jl. liepen er weder zeer onrustbarende geruchten alsof de orde in de Pusayistische St. Barnabas- kerk ernstig zou gestoord en dat zelfs het menschen bloed niet zou gepaard worden. De predikant Bennett beklom den kansel en vroeg aan zijne hoorders: Waarom zij in zoo groot aantal vergaderd waren? Of het was om te bidden, of wel om te spotten met de godsdienst- oefeningen? De redenaar zeide zeer goed te weten dat één nietig woord bloed kon eischen, en dat hetgeen hij reeds gesproken had, hem het leven kon kosten, maar hij stoorde zich hieraan niet, indien slechts door zijne stem één enkel zondaar tot boetvaardigheid kon worden gebracht.

Gelukkig was de vrees des leeraars ongegrond, want er had noch in noch buiten de kerk eenige de minste demonstratie gedurende de godsdienstoefening plaats.

— Men zegt dat de opening van het parlement den 4 Februarij e. k. zal plaats hebben.

### DUITSCHLAND.

KEULEN, 12 Dec. Men verneemt van goeder hand dat de bijeenroeping der Hannoversche Kamers op zijn laatst den 1 Februarij zal plaats hebben.

— Bij koninklijk besluit van den 10 dezer is het mobi- liseren van het leger merklijk beperkt geworden.

— De *Const. Ztg.* meent dat de openbaar gemaakte overeenkomst niet het eenige te Olmutz ondteekende document geweest is; er zou tegelijk een afzonderlijk verdrag tusschen Pruissen en Oostenrijk, in 14 artikelen gesloten zijn. Het verlangen van Beijeren, om bij de oplossing der Duitse constitutie-kwestie van de Olmut- zer op de Bregenzer en Warschauer overeenkomst terug te keeren, zou voorzeker het bestaan eener zoodanige overeenkomst doen onderstellen.

— Voor de weigering, de Keurhessische schatkist- biljetten tegen derzelver volle waarde aan te nemen, schijnt geenerlei grond te bestaan, daar men die bij de tolkantoren en bij de ontvangsten der belastingen, tegen klinkende munt, zonder eenig verlies inwisselen kan.

— De *Kass. Ztg.* van 11 Dec. bevat een artikel, waaruit men zoude opmaken dat de Keurhessische rege- ring haren zetel voorloopig niet naar Kassel, maar naar Fulda zal verplaatsen.

WEENEN, 7 Dec. De primaat van Hongarije houdt zich sedert eenigen tijd hier op. Hij moet zich vooral bezig houden met de aangelegenheden der Grieksch-vereenigde Kerk.

— Radetzky wordt voortdurend als generalissimus van het Oostenrijksche leger gedoodverwd. Als landvoogd van Lombardije noemt men een aartshertog uit het keizer- lijk huis.

### ITALIE.

Wij hebben gezien, dat de Sardijnische Senaat den 3 dezer eene zitting heeft gehouden, waarin interpel- lation over het geschil met den H. Stoel hebben plaats gehad. Die interpellation werden gedaan door graaf de la Torra.

Spreker betreurde dat geschil; hij was van oordeel, dat het voorzigtig geweest was de zaken zoo ver niet te laten komen. De nuntius van Z. H. had hem verklaard, dat, bijaldien de uitvoering der wet geschorst geweest ware, de H. Stoel haar zou hebben goedgekeurd, behoudens eenige wijzigingen in de voornaamste artikelen. De zending van den heer Pinelli, vraagt spreker, had im- mers geen ander doel dan om de goedkeuring der wet van 9 April te vragen. Die wet is, wel is waar, be- krachtigd, maar wanneer eene wet niet deugt, waarom haar dan niet gewijzigd in het belang des lands? Vraagt het aan alle Staten, of zij het regt bezitten om de wet- ten der geestelijke tucht te schenden en om konkorda-

ten te verscheuren, en allen zullen u ontkennend ant- woorden. Raadpleegt de geschiedenis, en gij zult zien, dat de bloedigste oorlogen de godsdienst-oorlogen ge- weest zijn.

De heer Siccardi groot-zegelbewaarder, antwoordde op die interpellatie het volgende: »Het ministerie mag niet gedoogen dat men ter zake van zijn gedrag in de jongste onderhandelingen met den H. Stoel hem de zoo even gehoorde verwijtingen toewerpt. Het kabinet heeft de waardigheid en onafhankelijkheid des lands willen over- eenbrengen met den *ceribied* aan den H. Stoel verschul- digd (?) Wetten, door het parlement goedgekeurd en door de uitvoerende magt bekrachtigd, waren niet alleen een *fait accompli*, maar ook een regt, en de H. Stoel behoorde in het oog te houden dat zij niets meer zijn dan de *practische toepassing van beginselen die van oudsher door bijna alle Katholijken zijn verdedigd en verlangd geworden*.

»Een gezant, beziel met dezelfde gevoelens als het ministerie, is naar Rome afgevaardigd om daar een ver- gelijk te sluiten en om de onthutste gemoederen gerust te stellen. Maar om te onderhandelen, moeten de ge- loofsbrieven aangenomen worden, en zulks is niet geschied; men heeft met eene weigering geantwoord. De waardigheid des lands, eene altoos kiesche zaak, kwam vervolgens in het spel; onze gezant wist, dat er grenzen bestaan, die een diplomaat niet mag overschrijden; hij heeft die grenzen geëerbiedigd, en het ministerie, dat een ge- trouwe bewaker is van de onafhankelijkheid der wet, heeft hem voor dat gedrag dank geweten.

»De regering mag geene eenmaal op constitutionnele wijze bekrachtigde wetten op nieuw in het strijdperk werpen. Zij die de wetten bestrijden, kunnen zulks in ge- moede niet vorderen, vermits zulk eene bewering tot niets minder strekken zou dan tot ondermijning van het gezag van alle wetgeving. De rampen van een gods- dienstoorlog zijn niet te vreezen onder eene regering, die zoo gematigde wetten als de onderwerpelijke laat ten uitvoer leggen.

De heer Montezemolo had eene gemotiveerde orde van den dag voorgesteld.

Maar de heer Doria stelde eene eenvoudige orde van den dag voor, met welk voorstel zich ook graaf de la Torre verenigde, en hetwelk door den Senaat met een- parige stemmen werd aangenomen.

In eene vorige zitting van de Wetgevende Vergade- ring heeft de afgevaardigde Siotto Pintor, nopens den toestand van het eiland Sardinie, in een taferel daar- van o. a. de volgende uitdrukkingen gebezigd:

»In Sardinie bestaat geene veiligheid van eigendom; aldaar bestaat noch regt, noch geregtigheid. Om van talloze diefstallen, inbraken en vernielingen niet te spreken, hebben het getal der sluipmoorden, (200 in korten tijd) de verwondingen en de struikrooverij op het eiland in eene verschrikkelijke mate toegenomen. Op de 1000 inwoners telt men een sluijpmoordenaar, (grote beweging in de Vergadering). Men moordt bij den dag, des nachts, in dorpen en steden, in huizen en kasteelen. Knapen van 13 jaren zijn moordenaars... (Algemeene verbazing). Elken twijfel daaromtrent kan ik wegnemen, en ik zal u slechts de afgrijsselijkste gevallen van bijzondere wraak mededeelen. (De redenaar doet zulks). Zelfs onder de geleerden der nationale garde bevinden zich zulke ellendelingen. De regters sidderen en spreken geen regt meer. De reactionairen maken gebruik van dien toestand, en willen dat het Absolutismus weder ingevoerd worde. In deze omstan- digheden sla ik geene uitzonderingsmaatregelen voor; ik vind die onbillijk en onmogelijk; maar ik vraag aan de regering of de gewone middelen toereikend zijn? Men moet kordate, verstandige overheidspersonen aan- stellen, en op onderscheidene plaatsen de nationale garde ophellen.

Te Lassari werd een officier der nationale garde we- gens diefstal gevat! De regering beloofde veel en deed niets. 700 karabiniers zouden toereikend zijn om het eiland tot rust te brengen en te zuiveren. In Engeland betaalt men veel, doch men leeft daar veilig. Gij mi- nisters laat ons de helft van ons inkomen aan den Staat betalen, de andere helft laat gij ons door schelmen rooven! (*benissimo! benissimo!* van alle kanten) Laat de regering er op bedacht zijn, hoe zij handelt. Indien zij zegt: ik kan niet anders, dan zeg ik, dat zij geens- zins den naam van regering verdient, en juist het tegenovergestelde is van 't geen men regering noemt."

De *Corriere mercantile* van Genua, een blad, dat er steeds op uit is ongunstige tijdingen van Napels en den Kerkelijken Staat te verspreiden, berigt, dat den 24 November in de stad Napels een oproer zou zijn uitgebarsten, tengevolge waarvan vele arrestation plaats gehad hebben, en vier belhagels tot stokslagen veroor- deeld zijn. Men is benieuwd nader te vernemen waarbij dat zoo gewilde oproer zich zal bepaald hebben.

### BELGIE.

BRUSSEL, 11 December. De Kamer van Vertegen- woordigers heeft in hare zitting van gisteren de dis-

Te Amsterdam bij C. L. VAN LINGENHOUTEN, Drukker en Uitgever.